

**Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка**

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра мистецької освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

Стрітьєвич Т.М. _____

« _____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВА

ОПР: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво/01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрації/
014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Факультет: Педагогіки, психології та мистецтв

Форма навчання : денна

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни
«ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТИ ТА КОЛЬОРОЗНАВСТВА» для
студентів

(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація/014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Розробники: викладач Ткаченко Р. С. _____

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та
дизайну

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Стрітьєвич Т.М.)
(прізвище та ініціали)

Ó _____, 20__ рік
Ó _____, 20__ рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво/ 01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва)	Нормативна	
Блоків/модулів – 2	Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація/ 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів – 2		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
		2-й	
		Вид контролю:	
Загальна кількість годин – 90		Екзамен	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: -8й сем 1 год/тижд.	Освітньо-професійний рівень: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	2 год.	
		Практичні, семінарські:	
		Лабораторні:	
		30 год.	
		Самостійна робота:	
		58 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		Консультації:	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи образотворчої грамоти та кольорознавство» є формування систематизованих основних базових понять графіки, колористики, стилізації, художньої термінології та ін., які є одним із суттєвих факторів формування у студента компетенцій, що тісно пов'язані з опануванням теорії й методики створення зображення на площині та художнього образу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов,
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово,
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу,
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях,
- здатність генерувати нові ідеї (креативність),
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних завдань,
- володіти різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах,
- здатність володіти знаннями й уміннями, спрямованими на досягнення успіху в професійній кар'єрі; враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, індивідуально-особистісних особливостей.

Програмні результати навчання:

- вміння вирішувати нестандартні проблем та завдань в галузі,
- застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу,
- аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку у комунікативному просторі,

- володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва.

Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теорія і практика образотворчого мистецтва.

Тема 1. Образотворче мистецтво в системі інших мистецтв.

- Види образотворчого мистецтва. Жанри образотворчого мистецтва та їх підвиди. Засоби образотворчого мистецтва, техніки та матеріали.
- Види малюнку. Основні етапи виконання етюдів. Основні закони лінійної перспективи.
- Виразальні можливості графіки (крапка, лінія, штрих та пляма) у відтворенні тону, форми, об'єму та простору.

Тема 2. Живописні зображальні і виразальні засоби.

- Поняття кольору, його параметри та характеристики.
- Методи змішування кольорів. Специфіка матеріалів і живописних технік.

Розділ 2. Основи сприймання кольору.

Тема 1. Історичні етапи класифікації кольорів.

- Функція кольору в природі. Теорія контрастів за Й.Іттенем (види контрастів).
- Поняття контрасту, нюансу, акценту у взаємодії кольору плями з розміром (композиція).

Тема 2. Теорії колірних гармоній та їх класифікація.

- Поняття колірної гармонії, її ознаки та принципи. Природна гармонія кольорів.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	▲	■	▲	■
	у тому числі		у тому числі	

		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1		2		30										
Блок/модуль 1														
Змістовий модуль 1. Теорія образотворчого мистецтва														
Тема 1. Образотворче мистецтво в системі інших мистецтв		1		8										
Тема 2. Живописні засоби виразності				7										
Змістовий модуль 2. Основи сприймання кольору														
Тема 1. Історичні етапи класифікації кольорів		1		7										
Тема 2. Теорії колірних гармоній та їх класифікація.				8										

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Тема 1. Образотворче мистецтво в системі інших мистецтв <i>Завдання: Створити ряд зображень текстур на передачу тону, форми, об'єму та простору за допомогою графічних засобів виразу (крапка, лінія, штрих, пляма).</i> <i>Завдання: Створити графічні композиції одного натюрморту за допомогою різних графічних засобів виразності (крапка, лінія, штрих, пляма), з відтворенням форми, тону, об'єму та простору предметів.</i> <i>Завдання: Створити графічну композицію натюрморту з відтворенням форми, тону, об'єму та простору предметів за допомогою будь-яких трьох графічних засобів виразності.</i>	8
2	Тема 2: Живописні засоби виразності. <i>Завдання: Виконати вправи на створення колірних викрасок усіх кольорів з набору фарб.</i>	7

	Завдання: Створити колірну композицію одного натюрморту використовуючи для передачі форми, об'єму та простору: - локальні ахроматичні кольори; - ахроматичні градації; - локальні хроматичні кольори; - хроматичні градації; - пуантилізм; - акварель; - гуаш.	
3	Тема 4: Історичні етапи класифікації кольорів. Завдання: Створити колірне коло за теорією Іттена Завдання: Створити колірну композицію на передачу явища колірного контрасту: - за тоном; - світлого і темного; - холодного і теплого; - додаткових кольорів; - симультанний контраст; - за насиченістю; - за площею колірних плям. Завдання: Створити колірну композицію на передачу явища нюансу. Завдання: Створити серію композицій на передачу явища колірного акценту.	7
4	Тема 4. Теорії колірних гармоній та їх класифікація. Завдання: Створити ряд асоціативних композицій, що відображають гармонію за колоритом природних явищ та характерні їм колірні гами. «Кольорові спогади» Завдання: Створити ряд композиційних зображень, що відтворюють гармонійні колірні сполучення за принципом конструктивної побудови: - монохромна тріада; - комплементарна схема; - аналогова тріада; - класична контрастна тріада; - комплементарна роздвоєна тріада; - класична тетрада; - комплементарна тетрада.	8
	Всього	30

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Тема 1. Образотворче мистецтво в системі інших мистецтв Завдання: Створити ряд зображень текстур на передачу тону, форми, об'єму та простору за допомогою графічних засобів виразу (крапка, лінія, штрих, пляма). Завдання: Створити графічні композиції одного натюрморту за допомогою різних графічних засобів виразності (крапка, лінія, штрих,	10

	<i>пляма), з відтворенням форми, тону, об'єму та простору предметів.</i> <i>Завдання: Створити графічну композицію натюрморту з відтворенням форми, тону, об'єму та простору предметів за допомогою будь-яких трьох графічних засобів виразності.</i>	
2	Тема 2: Живописні засоби виразності. <i>Завдання: Виконати вправи на створення кольірних викрасок усіх кольорів з набору фарб.</i> <i>Завдання: Створити кольірну композицію одного натюрморту використовуючи для передачі форми, об'єму та простору:</i> - локальні ахроматичні кольори; - ахроматичні градації; - локальні хроматичні кольори; - хроматичні градації; - пуантилізм; - акварель; - гуаш.	10
3	Тема 3: Історичні етапи класифікації кольорів. <i>Завдання: Створити кольірне коло за теорією Іттена</i> <i>Завдання: Створити кольірну композицію на передачу явища кольірного контрасту:</i> - за тоном; - світлого і темного; - холодного і теплого; - додаткових кольорів; - симультанний контраст; - за насиченістю; - за площею кольірних плям. <i>Завдання: Створити кольірну композицію на передачу явища нюансу.</i> <i>Завдання: Створити серію композицій на передачу явища кольірного акценту.</i>	10
4	Тема 4. Теорії кольірних гармоній та їх класифікація. <i>Завдання: Створити ряд асоціативних композицій, що відображають гармонію за колоритом природних явищ та характерні їм кольірні гами. «Кольорові спогади»</i> <i>Завдання: Створити ряд композиційних зображень, що відтворюють гармонійні кольірні сполучення за принципом конструктивної побудови:</i> - монохромна тріада; - комплементарна схема; - аналогова тріада; - класична контрастна тріада; - комплементарна роздвоєна тріада; - класична тетрада; - комплементарна тетрада.	10
5	Наскрізне завдання — створення термінологічного словника	8
6	Творчий проект — підсумкове завдання, спрямоване на використання отриманих знань та навичок, проаналізувати візуальний твір мистецтва, кінострічку(мультимистецький твір), творчість художника, регіон, країну	10

	та на його основі створити композицію яка узагальнює наскрізну кольорову гаму, художні засоби та передає образ вихідного матеріалу	
	Всього	58

Методи навчання

Під час вивчення дисципліни передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп’ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
 - наочні (презентація, демонстрування наочностей);
 - практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - метод проблемного викладу матеріалу;
 - моделювання життєвих ситуацій;
 - мозковий штурм;
 - метод опори на життєвий досвід;
 - навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчальнопізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.
-

Методи контролю

Поточне оцінювання знань студентів під час лабораторних занять, кафедральний перегляд, залік. Теоретичний екзамен.

Схема нарахування балів

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Екзамен
Розділ 1		Розділ 2		Наскрізне завдання	Творчий проект
T1	T2	T3	T4		
10	10	10	10	10	10
60					40

Розділ 1, 2

10 балів

- виконання завдання відповідно тематичного плану,
- бере участь активну участь в обговоренні,
- може аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- застосовує знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- розуміє та відповідно застосовує поняття і термінологію,
- виконує завдання вчасно, вміє само організовуватися.

4 - 9 балів:

- є незначні зауваження та невідповідності вимогам завдань відповідно тематичного плану,

- бере участь в обговоренні,
- може аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- має складнощі в застосуванні знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- розуміє та відповідно застосовує поняття і термінологію,
- виконує завдання вчасно, вміє само організовуватися.

2 - 4 балів:

- є значні зауваження та невідповідності вимогам завдань відповідно тематичного плану,
- бере участь в обговоренні,
- має труднощі аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- має складнощі в застосуванні знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- розуміє та відповідно застосовує поняття і термінологію,
- виконує завдання.

0 - 1 балів:

- є значні зауваження та невідповідності вимогам завдань відповідно тематичного плану, відсутність авдань
- не бере участь в обговоренні,
- не аналізує та обробляє інформацію з різних джерел,
- має складнощі в застосуванні знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- не розуміє та не застосовує поняття і термінологію,
- присутній на занятті.

Наскрізне завдання (словник)

1-10 балів:

- виконання термінологічного словника в повному обсязі

- відповідність термінів (вміє аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел)
- володіє фаховою термінологію образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва.
- здатний спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

Творчий проект

10 балів:

- виконання творчого проекту,
- захист проекту, підготовка презентації і доповіді, які розкривають усі етапи роботи і аналізу
- може аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- застосовує знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- розуміє та відповідно застосовує поняття і термінологію,
- виконує завдання вчасно, вміє само організовуватися.

1-9 балів:

- виконання творчого проекту,
- відсутність студента на захисті проекту, відсутність презентації і доповіді, які розкривають усі етапи роботи і аналізу
- має труднощі аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел,
- застосовує знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах,
- має труднощі в розумінні понять і термінів,
- виконує завдання вчасно, вміє само організовуватися.

0 балів – відсутність проекту.

Максимальний екзаменаційний бал – 40:

0 балів:

- не володіє фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва,
- не знає задач і суті курсу,
- не здатен трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку художньому просторі,

1 – 20 балів:

- частково не володіє фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва,
- знає задачі і суть курсу,
- здатен трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку художньому просторі,

21 – 40 бали:

- в повному обсязі володіє фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва,
- знає задачі і суть курсу,
- здатен трактувати вільно інтерпретувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, комплексно визначати їхню функцію та естетичну специфіку художньому просторі,

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного

			складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция / Г.В. Беда – М.: Просвещение, 1981. – 239с.
2. Кириченко М.А. Основы образотворчої грамоти: навч. посіб. / М.А.Кириченко. – К.: Вища шк., 2002. – 190с. (Малюнок; Живопис аквареллю; Тематична композиція)
3. Елементи образотворчого мистецтва: Навчальне видання щоденника. навч.посіб./ Йоганес Іттен. Пер. з нім. С. Святенко. К. 2022. 166 с.
4. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. навч.посіб./ Йоганес Іттен. Пер. з нім. С. Святенко. К. 2022. 96 с.
5. Пічкур М. Композиційна схема та її види / М.Пічкур // Мистецтво та освіта. – 2006. - № 2. – С.41-44.

Рекомендована література

1. Анатомія кольору./ Патрік Беті Пер. з англ. Н. Боберська. К. 2023. 253 с.
2. Графічні стилі: від вікторіанців до хіпстерів./ Стівен Геллер, Сеймур Кваст. Пер. з англ. Оксана Журавльова, Дзвінка Пінчук. К. 2019 296 с.
3. Основи. Графічний дизайн 04: Нові основи./ Еллен Лаптон, Дженніфер Коул Філліпс. Пер. з англ. Ірина Михайлишена К. 2020 262 с.